

Rådmannens utfordringsnotat 2020-2023

Forord

I dette utfordringsnotatet trekker rådmannen frem de viktigste utviklingstrekkene og utfordringene som kommunen står overfor i tiden som kommer, og tydeliggjør hvordan kommunen skal møte disse endringene. Utfordringsnotatet er det første steget i behandlingen av budsjett og handlingsplan, og er et godt strategisk grunnlag for den videre budsjettprosessen

Den økonomiske situasjonen kommunen står i er utfordrende, og det må gjøres tøffe prioriteringer på viktige områder fremover. Det er igangsatt et arbeid med omstilling og innsparing, og det må gjøres tilpasninger for å sikre at kommunens fremtidige utgifter og inntekter er i balanse. Omstillings- og innsparingsarbeidet vil ha høy prioritet i kommende handlingsplanperiode.

Bamble kommune arbeider imidlertid godt på mange områder, og vi har et solid tjenestetilbud. Det er mye positivt på gang i kommunen, med utbyggingen på Grasmyr som kommunens største satsning.

Gjennom de siste ti årene har kommunen hatt et forholdsvis stabilt folketall, men vi opplever betydelige endringer i befolkningens sammensetning. Den eldre andelen av befolkningen øker, og antallet barn og unge er synkende. Prognosene viser at denne utviklingen vil fortsette, og vi må derfor være forberedt til å møte de utfordringene denne utviklingen medfører. I kommende handlingsplanperiode vil kommunen derfor øke sitt fokus på bosteds- og næringsattraktivitet for å tiltrekke oss nye innbyggere og nye næringsetableringer. Det er viktig

at kommunen fremstår som attraktiv, og har et godt omdømme. Vi må utnytte og tydeliggjøre kommunens konkurransefortrinn og satsninger.

Bamble kommune skal være en moderne og omstillingsdrevet organisasjonen som satser på teknologi og digitalisering. Tjenestene må utvikles i tråd med endringer i demografi og rammevilkår, og skal være tilpasset innbyggernes behov og forventninger. Forandringene i den demografiske fordelingen medfører at tjenestebehovet endres. Dette gjør at vi må fokusere på utvikling av fremtidsrettede tjenester og utnyttelse av ny teknologi.

Administrasjonen arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre kommunens styringsdokumenter, og årets utfordringsnotat har derfor en litt annen oppbygging enn tidligere år. Hovedfokuset er rettet mot de overordnede utviklingstrekkene kommunen står overfor. Det redegjøres kort for rammebetingelsene som ligger til grunn for kommunens virksomhet, samt enhetenes utfordringer og utviklingstrekk.

Som et tillegg til årets utfordringsnotat publiseres det et «Kunnskapsgrunnlag» på kommunens nettsider. I «Kunnskapsgrunnlaget» vil man finne utdypende informasjon, analyser, mål og konkrete beskrivelser av utfordringer og utviklingstrekk for de enkelte virksomhetene. «Kunnskapsgrunnlaget» inneholder også funksjonalitet som gjør at leseren selv kan studere enkelte fakta på en mer detaljert måte.

Forord	2
Utfordringer og utviklingstrekk for kommunen	4
Økonomisk utvikling	4
Regjeringens politikk for kommunesektoren	6
Plangrunnlaget	6
Bamble kommune som samfunnsutvikler	8
Bamble kommune som tjenesteyter	12
Bamble kommune som organisasjon	16
Stabene.....	19
Helse og omsorg	21
Skole og barnehage	22
Teknikk og samfunnsutvikling	23
Kultur og oppvekst	24

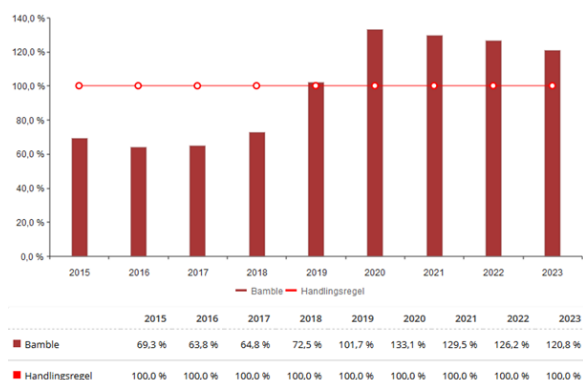
Utfordringer og utviklingstrekk for kommunen

Økonomisk utvikling

Bamble kommune vil møte store økonomiske utfordringer i årene som kommer. Dette har vært uttrykt tidligere, blant annet i handlingsprogram og budsjett (K-sak 79/18), og i forbindelse med det pågående omstillingsprosjektet. I tillegg til innsparingene som er vedtatt, vil kommunens økonomiske situasjon fremover være preget av reduksjon i frie inntekter på rundt 10 mill. kroner, samt øking i driftskostnader med rundt 20 mill. kroner. Dette gjør at kommunen må foreta betydelige omdisponeringer av sine økonomiske ressurser, og det er all grunn til å uttrykke bekymring rundt den økonomiske utviklingen.

Store investeringer, først og fremst på Grasmyr og på Nustad medfører en betydelig økning i kommunens lånegjeld. Økt lånegjeld medfører økte kostnader i form av renter og avdrag. I tillegg får kommunen økte bygningsarealer som skal driftes. Tabellen under viser at netto lånegjeld i prosent vil utvikle seg til å bli høyere enn brutto driftsinntekter i hele perioden 2020-2023.

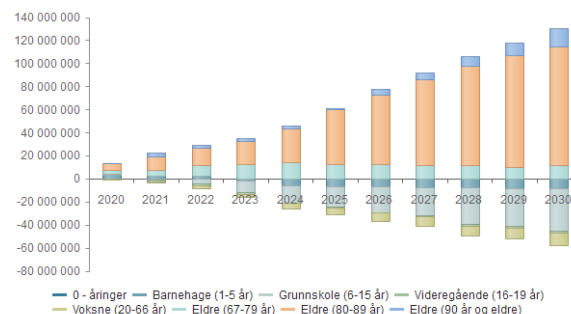

Det er ingen vekst i innbyggertallet i Bamble, men nybygg av boliger medfører at folketallet stagnerer og ikke synker. Dermed er det heller ikke grunnlag for å legge inn økte inntekter fra skatt og rammetilskudd som følge av befolkningsvekst.

Kommunen er nå inne i starten på en eldrebølge og antall eldre vil øke kraftig i årene som kommer mens antall barn og unge vil synke. Dette medfører endret etterspørsel og behov for tjenester. Budsjettmidler må overføres fra tjenester til barn og unge og over til tjenester ovenfor eldre.

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) gjennomfører jevnlig beregninger av merkostnadene for kommunene av demografiske endringer. De anslåtte merutgiftene er et uttrykk for hva det vil koste kommunesektoren å opprettholde tjenestetilbudet på dagens nivå. Beregningene tar utgangspunkt i dagens utgiftsnivå og hvordan disse utgiftene fordeler seg på ulike aldersgrupper.

Tabellen under viser utvikling i demografikostnader de neste 10 årene. Selv om vi ser en reduksjon i kostnader knyttet til barn og unge (0-19 år) på til sammen 43,5 mill. kroner, vil kommunen få økte utgifter knyttet til eldre (over 67 år) på 120,5 mill. kroner i samme periode. Til sammen vil endringer i befolknings sammensetningen i Bamble kommune føre til en økning i demografiutgifter på 72,2 mill. kroner de neste 10 årene.

Totalt sett medfører disse forholdene at kommunen har behov for omdisponering av kommunens inntekter, hvor en større andel må gå til å betjene gjeld samtidig som midler må omdisponeres mellom tjenestene som følge av endret behov.

Årsmeldingen for 2018 viser at enhetene i hovedsak har god økonomikontroll og leverer tjenester innenfor de budsjetttrammene som er gitt. Enhetene har økonomiske buffere i form av oppsparte overskudd fra tidligere år som er avsatt på fond. Disse midlene brukes til finansiering av større enkelttiltak eller uforutsette kostnadsøkninger i løpet av budsjettåret.

Den økonomiske utviklingen for kommende fireårsperiode er gjennomgått med bakgrunn i kjente rammebetingelser, endrede krav, gjeldende handlingsprogram og øvrige vedtak. De økonomiske rammene er etterberegnet og justert med bakgrunn i driftsrapporten 1. tertial, revidert nasjonalbudsjett for 2019 og kommuneproposisjonen for 2019. Det tas forbehold om at økonomiske utviklingstrekk for 2020 ikke er kjent og budsjettbalansen er derfor en prognose der det er gjort vurderinger med bakgrunn i tidligere års erfaringer.

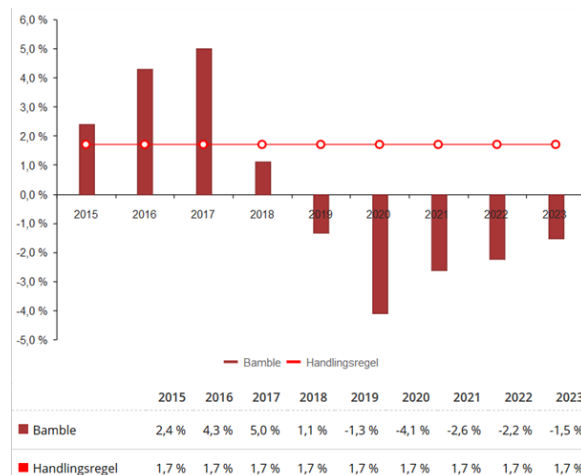
Vedtatt handlingsprogram forutsetter at det realiseres innsparinger og nedjustering av kostnadsnivået med 55 mill. kroner innen 2021. Bamble kommune bruker mer på enkelte tjenester sammenlignet med gjennomsnittet i kostragruppe 8. Det forutsettes at innsparingene skal tas på de tjenesteområdene som har et merforbruk.

I forhold til vedtatt handlingsprogram for 2019-2022 er de vesentligste endringene i forutsetningene følgende:

- Driftsrapporten varsler om prosjekter med mulige behov for økte bevilgninger. Det tas høyde for at det i perioden vil komme investeringsbehov som pt. ikke er kjent. I tillegg tas det høyde for en videreføring av IKT-investeringene på skole og Helse og omsorg i hele perioden. Investeringer er lagt inn med påfølgende rente- og avdragskostnad
- Skatt- og rammetilskuddsberegningene er oppdatert i henhold til regjeringens kommuneproposisjon og vekstanslag for 2020. Regjeringens signaler om kompensasjon for bortfall av eiendomsskatt på verker og bruk er også hensyntatt.
- Det er tatt høyde for kostnadsøkninger som følge av endrede forutsetninger og nye vedtak, i tillegg til forhold av varig karakter fra driftsrapporten for 1.tertial.

Totalt sett viser oppdatert prognose på budsjettene 2020-2023 at kommunen har økt sin underbalanse i budsjettet i perioden. I tabellen under vises kommunens netto driftsresultat i prosent av brutto

driftsinntekter. Denne indikatoren viser kommunens finansielle handlefrihet, og er kommuneregnskapets viktigste resultatbegrep. Bamble kommune har et negativt resultat i hele kommende periode, og er betydelig under anbefalt nivå på 1,7 %.

I perioden vil frie inntekter reduseres med ca. 10 mill. kroner per år samtidig som driftskostnadene øker med ca. 20 mill. kroner per år i perioden. Sammert for fire år samlet, utgjør underbalansen ca. 120 mill. kroner. De mest vesentlige forholdene som endrer budsjettbalansen årlig er:

- Antatt bortfall av distriktstilskudd Sør-Norge fra og med 2021 6,8 mill. kroner
- Justering av forutsatt vekst i frie inntekter forrige HP gjennomsnittlig 1,2 mill. kroner
- Kompensasjon for tap av eiendomsskatt på verker/bruk kr.130 pr innbygger egenandel, opptrapping 1/7 pr år, totalt 1,3 mill. kroner i 2023
- Økte driftsutgifter til nybygg på Grasmyr. Netto arealer på kommunale bygg øker med 6425 m², og årlige utgifter øker med 7,6 mill. kroner fra og med 2021
- Økte kostnader til støtteassistenter i barnehage 4,0 mill. kroner
- Redusert refusjon til ressurskrevende tjenester, videreføring nivå 2018 2,6 mill. kroner
- Flere BPA (brukerstyrt personlig assistanse) 3,0 mill. kroner
- Underbalanse for lønns- og prisjustering 5,0 mill. kroner
- Kostnadsøkninger i eksisterende tjenester budsjettet 4,8 mill. kroner

Dette medfører at igangsatt arbeid med innsparinger og omstilling må intensiveres og at arbeidet må fortsette med uforminsket styrke utover i perioden. Omstillingen må ses i et lengre strategisk perspektiv

der utviklingen av kommunens tjenester må imøtekomme innbyggernes endrede behov og kommunens stramme økonomiske rammer. Arbeid med innsparinger, omstilling og effektivisering må i fremtiden bli en varig del av kommunens aktivitet og kultur. Saker til folkevalgt behandling må utredes slik at disse er godt belyst både når det gjelder langsiktige konsekvenser for kommunens økonomi og for tjenestene.

Regjeringens politikk for kommunesektoren

I kommuneproposisjonen for 2020 legger regjeringen frem sin politikk for kommunesektoren, samt en vurdering av utfordringsbildet i årene som kommer. En av hovedutfordringene som trekkes frem er økte utgifter knyttet til en aldrende befolkning. Denne utviklingen vil sette kommunenes handlingsrom under press, og vil stille krav til at oppgavene løses på en effektiv måte.

Regjeringen legger stor vekt på lokalsamfunnet, og ønsker å legge til rette for et sterkt lokalt selvstyre ved å bruke rammestyring som hovedprinsipp for norske kommuner. Dette betyr at det blir mindre statlig detaljstyring og byråkrati, og at kommunene forvalter mer av sin egen økonomi.

I kommuneproposisjonen understreker regjeringen at de vil jobbe for en brukerrettet og effektiv offentlig forvaltning. Dette gir bedre tjenester til innbyggerne og effektiv bruk av offentlige ressurser. En satsing på innovasjon er nødvendig for å møte de store utfordringene offentlig sektor står overfor.

Klimaendringene har gitt oss et villere, våtere og mer uforutsigbart klima. Vi kan forvente at dette vil tilta i framtiden. Regjeringen har flere tiltak som skal forberede samfunnet på det nye klimaet, og hvor kommunesektoren er en viktig bidragsyter. Kommunesektoren har et spesielt ansvar med hensyn til arealplanlegging og planarbeid, og det er gjennomført flere tiltak for å bistå kommunene i dette arbeidet. Regjeringen anser FNs bærekraftsmål som grunnleggende for å løse vår tids utfordringer. Kommuner og fylkeskommuner er nøkkelaktører for å realisere bærekraftsmålene i Norge.

Andre områder som nevnes spesielt i kommuneproposisjonen er trygg og god oppvekst for barn og unge, fortsatt satsing på tidlig innsats, opptrappingsplan for rusfeltet og styrking av tjenestetilbudet innenfor psykisk helse, samt forsterking av det boligsosiale arbeidet.

Regjeringen legger opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 1 og 2 mrd. kroner i 2020. Det tekniske beregningsutvalg (TBU) har foretatt beregninger som viser at kommunesektoren kan få merutgifter i 2020 på om lag 1,3 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen. Kommunesektorens økonomiske handlingsrom må også ses i sammenheng med pensjonskostnadene som forventes å øke med om lag 0,5 mrd. kroner.

Regjeringen forutsetter en effektivisering på 0,5%, som antas å frigjøre 1,3 mrd. kroner til styrking av tjenestene i kommunesektoren. En inntektsvekst på rundt to milliarder kroner vil gi kommunene noe større handlingsrom for å levere gode velferdstjenester til innbyggerne. En inntektsøkning ned mot én milliard vil være brukt opp før vi begynner, fordi endringer i befolknings sammensetning og pensjon påfører kommunene en automatisk utgiftsøkning på nesten det samme beløpet.

Plangrunnlaget

Kommunens plangrunnlag skal ligge til grunn for prinsipielle veivalg, både på overordnet nivå og for de enkelte tjenesteområdene. Kommuneplanens samfunnsdel er det sentrale dokumentet som den kommunale planleggingen bygger på, og som også legger føringer og er retningsgivende for de kommunale styringsdokumentene.

Kommunens styringsdokumenter

De kommunale styringsdokumentene behandles av kommunestyret, og de ulike dokumentene har ulike funksjoner. Årsmeldingen gir en tilbakemelding til kommunestyret på om kommunen har nådd de målene som er satt, og det rapporteres både på økonomiske-, tjeneste- og samfunns mål. Utfordringsnotatet redegjør for utfordringer og utviklingstrekk som kommunen må håndtere fremover, og hvordan disse problemstillingene kan eller bør møtes. I budsjett og handlingsprogram prioriteres de økonomiske ressursene med bakgrunn i de føringene og utviklingstrekkene som presenteres i utfordringsnotatet. I tillegg rapporteres det på den økonomiske statusen gjennom driftsrapportene.

Planstrategien og kommuneplan

Planstrategien drøfter temaer det er viktig å ha fokus på for å få til en positiv utvikling i kommunen, og senest innen ett år etter konstitueringen av et nytt kommunestyre skal det utarbeides og vedtas en ny kommunal planstrategi. I kommende handlingsplanperiode bør også kommuneplanens

samfunns- og arealdel revideres. Kommuneplanens samfunnsdel er en langsiktig plan med bred samfunnsmessig tilnærming som er gjeldende for hele den kommunale virksomheten. Samfunnsdelen legger grunnlaget for kommunens øvrige planer, og er førende og retningsgivende for kommende års budsjetter og handlingsprogram. Arealdelen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk i kommunen. Det planlegges å starte arbeidet med ny planstrategi og kommuneplan etter høstens kommunevalg. Dette vil innebære et omfattende arbeid. Det er viktig at det settes av tid til arbeidet, og at det prioriteres både av administrasjonen og de folkevalgte.

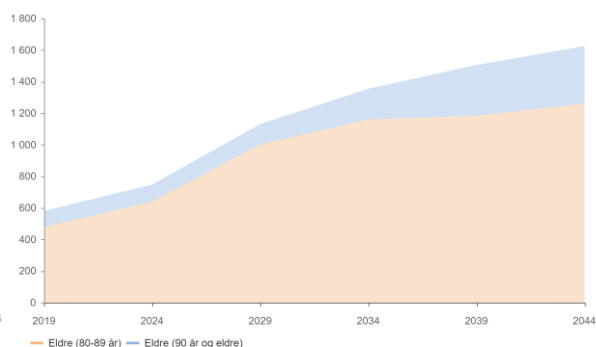
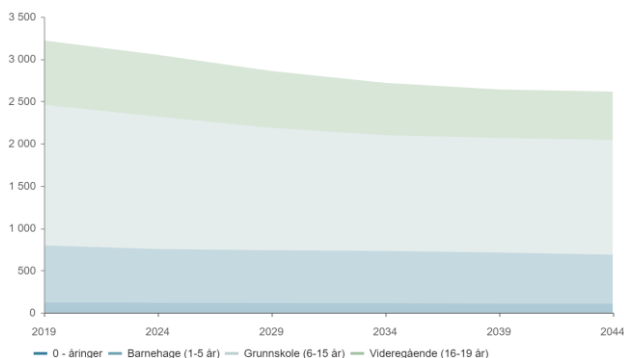
Befolkningsutvikling og demografiske forutsetninger

Ved utgangen av 2018 hadde Bamble kommune et folketall på 14 089. Dette er en nedgang på 94 personer fra 2017. Nedgangen er størst i aldersgruppen 20-44 år med en reduksjon på 99 personer. I de yngre aldersgruppene (0-19) er nedgangen på 74 personer, med en tilsvarende økning i de eldre aldersgruppene (67-90+). Det er således en tydelig forskyvning i kommunens demografiske sammensetning.

Et fall i kommunens innbyggertall på 94 personer er i seg selv ikke dramatisk, men ser man på prognosen fra Statistisk Sentralbyrå for 2018 som viste en

nedgang på 77 personer, har kommunens folketall falt raskere enn prognosen tilsa. Noe av denne reduksjonen kan imidlertid tilskrives at kommunen i 2018 bosatte færre flyktninger enn i 2017. De siste 10 årene har kommunen årlig bosatt rundt 40 flyktninger og enslige mindreårige. I 2018 var tallet 26, og for 2019 og årene fremover er prognosen 22.

Selv om kommunens folketall har holdt seg forholdsvis stabilt de siste 10 årene, har det skjedd betydelige endringer i befolkningens alderssammensetning med en økning i de eldre aldersgruppene og en reduksjon i de yngre. Den siste befolkningsprognosen viser at kommunens andel innbyggere på over 80 år vil fordobles i løpet av de neste 10 årene. På samme tid ser vi at gruppen barn og unge reduseres. Denne endringen vil ha stor betydning for kommunens samlede inntekter og utgifter. I tillegg utløser denne forskyvingen i kommunens alderssammensetning et behov for tilpasninger av kommunens tjenester i forhold til innbyggernes endrede behov. Forskyvingen i den demografiske fordelingen betyr en reduksjon i kostnadene til barn og unge, men økte utgifter knyttet til de eldre aldersgruppene. Reduksjonen i utgiftene til de yngre aldersgruppene tilsvarer imidlertid ikke økningen i utgiftene knyttet til den eldre delen av befolkningen, og de økte demografi kostnadene for Bamble kommune er beregnet til 72,2 millioner kroner for de neste 10 årene.

Bamble kommune som samfunnsutvikler

Lokal samfunnsutvikling handler om å utvikle kommunen som et godt sted å bo, og legge til rette for arbeidsliv og fritid. I arbeidet med samfunnsutvikling retter kommunen fokuset mot den samlede utviklingen av lokalsamfunnet, og innbyggernes kollektive behov. Bamble kommune arbeider kontinuerlig for at kommunen skal fremstå som en attraktiv kommune for næringsliv og innbyggere, både de som allerede er etablert i kommunen og de som planlegger etablering eller bosetting.

I arbeidet med samfunnsutvikling er kommuneplanen et viktig strategisk dokument for å sikre helhetlig planlegging. I kommende handlingsplanperiode skal både kommuneplanens samfunns- og arealdel revideres. En godt utarbeidet kommuneplan med bred deltakelse vil skape felles forståelse for hvilke utfordringer og utviklingstrekk kommunen står ovenfor i årene som kommer. Kommuneplanen peker på den langsiktige utviklingen av kommunen og angår derfor alle som bor, jobber og lever i Bamble kommune.

Kommunens prioriterte satsinger som samfunnsutvikler

- Bamble kommune skal være et attraktivt sted å bo.
- Bamble kommune skal legge til rette for et attraktivt kulturliv og et bredt frivillig engasjement.
- Bamble kommune skal være en attraktiv kommune for næringslivet.
- Bamble kommune skal bidra til et bedre miljø og klima.

Bamble kommune skal være et attraktivt sted å bo

Bamble kommune har over lang tid hatt en tilnærmet konstant befolkning. I likhet med mange andre kommuner opplever vi imidlertid en endring i befolkningens sammensetning, og det er viktig at kommunen legger til rette for å tiltrekke seg barnefamilier og innbyggere fra de yngre aldersgruppene. For å tiltrekke seg nye innbyggere, ny arbeidskraft og nye næringsetableringer må kommunens sentrale beliggenhet og satsing på barn og unge styrkes og markedsføres. Det er viktig at samarbeidet med nærliggende kommuner vektlegges, da Grenlandsregionen er ett bo- og arbeidsmarked.

Kommunens omdømme som et attraktivt sted å bo er viktig. Innbyggerne våre skal være stolte av kommunen og hjemstedet sitt, og estetikk, kultur, fritidsaktiviteter og handelsmuligheter er sammen med gode tjenester med på å skape en attraktiv kommune. Bamble kommune har i flere år hatt en satsning på attraktivitet og bomiljø, og vil fortsette dette arbeidet også i neste handlingsplanperiode.

Fremtidens boliger og boområder

Kommunen har i dag en boligmasse med en overvekt av eneboliger. Med en aldrende befolkning vil etterspørselen etter leiligheter og mindre boliger med universell utforming øke. Flere leilighetsprosjekter er på trappene og vil kunne dekke noe av dette behovet. I handlingsplanperioden vil kommunen ha fokus på å ferdigstille og tilpasse nye boområder til det endrede behovet vi står ovenfor. Vi vil også fokusere på å utvikle sammensatte boområder som legger til rette for naturlig integrering og gode boforhold for alle, for å unngå sosiale skiller. Mulighetene for å bygge egen bolig i en region med et stort arbeidsmarked,

korte avstander, og til dels mangel på ledige tomtearealer, vil kunne gjøre det spennende å flytte til Bamble.

Utbyggingen på Grasmyr

Bamble kommune og Telemark fylkeskommune har valgt å satse på Grasmyr som et skole- og oppvekstområde, og utbyggingen av en ny ungdomsskole ble endelig vedtatt av kommunestyret i juni 2019 (K-sak 27/19). Utbyggingen vil sikre kommunens barn og ungdom et godt og likeverdig skoletilbud for ungdoms- og videregående skole, og vil bli et kraftsenter for kunnskap og oppvekst. Bamble kommune er opptatt av å legge til rette for et godt idretts- og kulturliv. Det skal derfor bygges nye idrettsanlegg på området. I tillegg skal det nye skolebygget også ivareta kulturskolens behov. Lokalene til dagens ungdomsskole skal bygges om og romme Frisk Bris, Talenhuset for ungdom, flyktningetjenesten og voksenopplæringen. Samlet vil Bamble kommune og Telemark fylkeskommune investere opp mot en milliard kroner på Grasmyr i årene som kommer. Kommunens satsning på Grasmyr med en fremtidsrettet skole og gode fritidstilbud vil sammen med gode boområder bidra til å gjøre kommunen attraktiv for unge i etableringsfasen.

Infrastruktur

God infrastruktur er viktig både for bosetting og næringsliv. For inneværende handlingsplanperiode er det bevilget årlige rammer til investeringsprosjekter knyttet til VAR-området og vei og trafiksikkerhetstiltak.

Bamble kommune har et stort vannreservoar, og gode og moderne vannbehandlingsanlegg. Stor sesongvariasjon og et voksende ledningsnett, med flere nye abonnenter, gjør likevel at kommunen vil få utfordringer knyttet til bassengkapasitet og sanering av ledningsnettet fremover. I handlingsplanperioden vil kommunen derfor ha fokus på å fornye ledningsnettet, og utvide bassengkapasiteten.

Dagens samfunn blir i økende grad digitalisert, og flere av kommunens tjenester finnes nå på nett. Bamble kommune har jobbet målrettet med digitalisering av tjenester og arbeidsprosesser for å kunne levere bedre og mer effektive tjenester. Arbeidet med forenkling og effektivisering av tjenester vil ha fokus også i kommende handlingsplanperiode. Utviklingen av den digitale infrastrukturen vil således være viktig fremover for å sikre at kommunens innbyggere kan utnytte de

digitale tjenestene på en god og hensiktsmessig måte, og kommunen har tidligere avsatt midler til bredbåndsutbygging.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal bygges ut gode, attraktive og varierte boenheter i de kommunale utbyggingsområdene.
- Det skal settes krav til variert boligutbygging i kommunale reguleringsplaner.
- Det skal settes fokus på nærmiljøtiltak som skaper gode møterom og trivsel.
- Det skal arbeides med å styrke kommunens omdømme som et attraktivt sted å bo.

Bamble kommune skal legge til rette for et attraktivt kulturliv og et bredt frivillig engasjement

Kultur, frivillighet og fritidsaktiviteter er av stor betydning for kommunens attraktivitet og bomiljø. Kultur, idrett og fysisk aktivitet har stor egenverdi for den enkelte innbygger, og frivillig sektor fyller viktige roller både for samfunnet og for enkeltpersoner. Arbeidet som legges ned av frivillige lag og foreninger er viktig for ivaretagelsen av et godt kultur og fritidstilbud, som igjen bidrar til god folkehelse og lokal samfunnsutvikling. Gjennom å etablere sosiale møteplasser øker kontakten mellom mennesker i nærmiljøet. Ved deltakelse i det sosiale og kulturelle livet vil kommunens innbyggere oppnå større trygghet, bedret livskvalitet og redusert sykkelighet. Bamble kommune skal fortsette å legge til rette for et aktivt kulturliv og et bredt frivillig engasjement. Med utbyggingen av nye idrettsanlegg og lokaler for kulturskolen på Grasmyr, får kommunen et godt tilrettelagt og spennende tilbud for kultur, idrett og fysisk aktivitet.

Kommunen har over flere år hatt en satsning innenfor kystkultur og videre utvikling av Langesund som musikk- og festivalby. Arbeidet er både en kultur- og næringsssatsing, og skal bidra til gode kulturtilbud, men også identitetsbygging, næringsutvikling og utvikling av kommunen som et godt sted å bo. Satsningen må ses i sammenheng med flere andre tiltak for å styrke kommunens attraktivitet.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal legges til rette for et spennende tilbud for kultur, idrett og fysisk aktivitet, gjennom utbyggingen på Grasmyr.

Bamble kommune skal være en attraktiv kommune for næringslivet

Bamble kommune har store nærings- og handelsarealer som er, eller er i ferd med å bli, ferdig regulert og opparbeidet. En lang kystlinje med gode havner og utbyggingen av ny E18 er muligheter som må utnyttes og videreutvikles. Det er samtidig viktig å se utover kommunens grenser. Nesten 40 % av de som har sin arbeidsplass i Bamble pendler fra andre kommuner, samtidig som over halvparten av Bambles innbyggere, som er yrkesaktive, pendler ut av kommunen. Gjennom samarbeid med andre regionale og lokale aktører, samt etablerte samarbeid i Grenland, må det tilrettelegges for nye næringsetableringer og nye arbeidsplasser.

Bamble kommune har i likhet med Porsgrunn kommune et stort antall industriarbeidsplasser, og bedriftene er i hovedsak konsentrert rundt Frierfjorden. Her ligger Norges største industriklynge, med flere verdensledende bedrifter, sterke forsknings- og piloteringsmiljøer, og tjenesteytende bedrifter med teknologisk spisskompetanse. Den gode industrielle infrastrukturen er et konkurransefortrinn i Grenland som må utnyttes. Bamble kommune har gjennom selskapet Frier Vest AS, i samarbeid med Ineos Bamble og Grenland Havn lagt til rette for utvikling av et nytt stort nærings- og industriområde på vestsiden av Frierfjorden. Reguleringsplan for området er i igangsatt og forventes ferdig ved utløpet av 2019. Det vil bli viktig fremover å bidra til videre utvikling, med de muligheter for verdiskapning og arbeidsplasser som potensielt ligger til dette området.

Utbyggingen av E18 medfører store positive endringer for trafikkavviklingen i kommunen. God kommunikasjon både mot Oslo-området og Sørlandet vil legge til rette for enda bedre samarbeid i Grenlandsregionen, men også muliggjøre samarbeid med kommuner og næringsliv i andre nærliggende regioner. Etter gjennomføringen av regionreformen og endrede fylkesgrenser vil det være naturlig også å se til Vestfold. Utbyggingen av

E18 legger til rette for nye handels- og næringsetableringer i kommunen, og er ventet å være ferdig gjennom Bamble i desember 2019.

Kommunen vil i handlingsplanperioden legge til rette for gode planprosesser og effektiv saksbehandling for å være en attraktiv kommune for nye næringsetableringer. Det skal ansettes en ny næringsseier i kommunen, og en av hovedoppgavene fremover vil være å utarbeide en strategi for kommunens arbeid med næringsutvikling samt øke kommunens næringsattraktivitet, også i forhold til handel og turisme.

Turisme og reiseliv

Turisme og reiseliv er viktige næringer for Bamble kommune, og utviklingen av et bærekraftig reiseliv vil kunne være med på å opprettholde og videreutvikle lokalsamfunnet. Turisme og reiselivsnæringen sysselsetter mange av kommunens innbyggere. Vi har rundt 2 500 hytter i kommunen, og flere store campingplasser. I tillegg har vi gode rekreasjonsmuligheter med kyststien som går gjennom kommunen, samt et godt kulturtilbud. Det er et stort potensiale for økt turistbasert næring, og reiseliv og turisme kan være en viktig vekstnæring for kommunen fremover. Det ble i 2017 gjennomført et prosjekt for å vurdere kommunen som turistdestinasjon, hvor det ble pekt på utfordringer knyttet til manglende koordinering og samarbeid mellom de ulike aktørene i reiselivsnæringen. For å få til en helhetlig turistsatsning i kommunen vil et godt samarbeid mellom kommunen og turist- og reiselivsnæringen være avgjørende.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal utarbeides strategier og planer for næringsliv, reiseliv og fritidsboliger.
- Det skal legges til rette for næringsutvikling gjennom gode og effektive søknads- og planprosesser.
- Det skal bidra til utvikling av attraktive handels- og næringsområder på Rugtvedt og Frier Vest.
- Det skal samarbeides aktivt med Vekst i Grenland, Visit Telemark, nabokommuner og private aktører.

Bamble kommune skal bidra til et bedre miljø og klima

Klimaendringer er en av vår tids store trusler, og det er stort engasjement rundt klima og miljøspørsmål både globalt, nasjonalt og lokalt. Klima er særskilt nevnt i plan og bygningsloven, og kommunen er således forpliktet til å ta klimahensyn i sin planlegging.

Bamble kommune arbeider med miljø og klima innenfor flere ulike områder. Renovasjon i Grenland setter klimamålsettinger for renovasjonsområdet på vegne av eierkommunene, og stiller krav til blant annet behandling av matavfall, materialgjenvinning og transport av avfall. I tillegg brukes biogass i selskapets kjøretøy. Gjennom Renovasjon i Grenland gjennomføres det også informasjonsaktiviteter og prosjekter for å øke andelen ombruk og for å få avfallsmengdene ned. Som en følge av disse tiltakene har klimapåvirkningen fra avfallsområdet blitt sterkt redusert fra 2015.

Plast er ifølge Naturvernforbundet i ferd med å bli et av våre største miljøproblemer. Bamble kommune har en kystlinje på 72 km, og har fokus på plastforurensning og marin forurensning. Det er viktig å unngå tiltak som kan skade geologi, økosystem og naturmangfold, og kommunen fortsetter arbeidet med å redusere forurensning i strandsonene gjennom kystlotteriet.

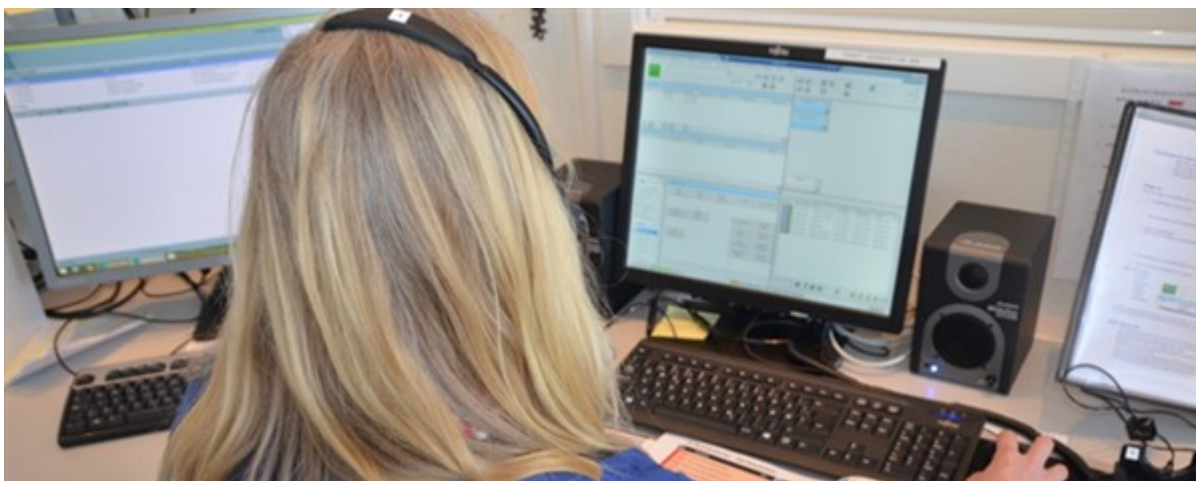
Bamble kommunes kystsoner er unik, og er viktig for allmennheten. Kommunen er opptatt av å fremme tiltak som bidrar til økt friluftsliv og rekreasjon, og knytter dette til arbeidet til bedret folkehelse.

Kommunen har i dag et godt kollektivtilbud på Langesundshalvøya, men det må arbeides med å få på plass et helhetlig og godt kollektivtilbud også for resten av kommunen. Miljøvennlige transportløsninger og et godt kollektivtilbud er viktig i et miljøperspektiv. Et helhetlig og godt kollektivtilbud vil også være en viktig del av kommunens arbeid med bosteds- og næringsattraktivitet. I tillegg er det viktig for kommunen å legge til rette for at alle kommunens innbyggere får mulighet til å benytte idretts- og kulturtilbudene som vil komme med utbyggingen på Grasmyr.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Kvalitetene i Bambles unike kystsoner skal ivaretas.
- Det skal fortsatt være fokus på å redusere marin forurensning gjennom både informasjon og tiltak.
- Det skal arbeides for miljøvennlige transportløsninger og gode kollektivtilbud.

Bamble kommune som tjenesteyter

Som tjenesteyter skal Bamble kommune legge til rette for et godt tjenestetilbud for innbyggerne. Tjenestene skal være forsvarlige i henhold til lover og forskrifter, og løses innenfor kommunens vedtatte økonomiske handlingsrom. Bamble kommune arbeider til enhver tid med å løse oppgavene til det beste for innbyggerne, og har fokus på tilgjengelighet og brukermedvirkning. Det arbeides kontinuerlig for å utvikle gode tjenester med høy kvalitet.

Kommunens prioriterte satsinger som tjenesteyter

- Bamble kommune skal utvikle og levere fremtidsrettede tjenester.
- Bamble kommune skal satse på digitalisering og teknologi.

Bamble kommune skal utvikle og levere fremtidsrettede tjenester

Endringer i demografi og befolkningssammensetning får konsekvenser for kommunens fremtidige planlegging og prioriteringer. Omprioritering av ressurser, strukturelle endringer, innovativ oppgaveløsning ved bruk av ny teknologi, samt digitalisering av tjenester, er strategier for å imøtekomme disse utfordringene.

I tillegg til endringer i befolkningssammensetningen, møter kommunen nye brukerbehov og økende forventninger fra innbyggerne. Økt velstand og utdanning fører til høyere forventninger til kvaliteten på tjenestene, og en mer kritisk holdning til samhandlingen mellom innbygger og kommune. Det

samme gjør innføringen av ulike former for valgfrihet og rettighetslovgivning.

Statlige krav til kommunale tjenester medfører også utfordringer både ressursmessig og økonomisk for hele kommunens organisasjon. Reformen, lovendringer, nye oppgaver, og endringer i tilskudd og økonomiske rammevilkår får konsekvenser for de kommunale tjenestene. For å imøtekomme både statlige krav og høyere forventninger til tjenestene, må kommunen fremover jobbe aktivt med kompetanseheving og strategisk rekruttering. I tillegg må det tas i bruk ny teknologi og legges til rette for selvbetjeningsløsninger for å opprettholde tjenestekvaliteten.

Bamble kommune har i dag et godt tjenestetilbud, og vi leverer gode tjenester til våre innbyggere. Endringer i kommunens rammevilkår vil imidlertid stille nye krav til kommunens prioriteringer, og nivået på tjenestene fremover.

Tjenestekvalitet

Både ledere og medarbeidere i Bamble kommune er opptatt av god service til innbyggerne. I møte med kommunen skal innbyggerne bli møtt med respekt, og de skal oppleve å få den hjelpen de har rett på. Kommunens økende tilgjengelighet i form av digitale tjenester, samt ryddig og forutsigbar saksbehandling, er ledd i kommunens arbeid med god servicekultur. Samtidig er dialogen som skjer mellom innbyggerne og kommunen viktig for at vi skal kunne yte den servicen og kvaliteten som innbyggerne ønsker og forventer. Bamble kommune vil fortsette arbeidet med kvalitet, service og brukermedvirkning for å opprettholde tjenestekvaliteten også i kommende handlingsplanperiode.

Det har vært en utvikling innen offentlig forvaltning som innebærer større grad av samhandling og involvering av brukere i utformingen av tjenestene og i kommunale prioriteringer. Brukerperspektivet og definisjonen av hva som er innbyggernes behov vil være et viktig premiss å legge til grunn i kommunens arbeid med tjenesteutvikling fremover.

Utviklingen i Bamble kommune har medført at behovet for tjenester er et annet i dag enn det var for bare få år tilbake. Den eldre delen av befolkningen øker, og andelen barn og unge synker. Kommunens tjenester må tilpasses denne forskyvningen i befolknings sammensetningen. For imøtekomme kommunens endrede tjenestebehov, og få til en utvikling av tjenestene er det viktig at kommunen setter av midler til investering. Det er i handlingsplanperioden satt i gang flere store investeringsprosjekter, som skal bidra til å gi innbyggerne tjenester av høy kvalitet.

Levekår

Innbyggernes fremtidige behov for kommunale tjenester kan avhenge av en rekke innsatsfaktorer som starter allerede tidlig i livet. Det er viktig med god oppfølging i barnehage og skole, hindre frafall fra videregående skole, og ha fokus på forebyggende og helsefremmende arbeid. Gode levekår er viktig for den enkelte for å føle seg som en positiv bidragsyter i samfunnet. For kommunen er det viktig å legge til rette for gode levekår, da dette kan bidra til å få flere ut i arbeid, samt øke kommunens attraktivitet.

Det er en utfordring at Bamble kommune har innbyggere under 30 år som står utenfor arbeidslivet. Det å delta i arbeidslivet er viktig både for økonomisk selvstendighet og sosial integrering i samfunnet, og manglende deltakelse er en viktig årsak til økt sosial ulikhet. Arbeid og deltakelse i arbeidslivet er en av grunnpilarene i kommunens velferdsarbeid, og ungdom og flyktninger er prioriterte grupper. Kommunen vil i handlingsplanperioden fortsette å bidra til et arbeidsliv som gir økt deltagelse.

Økende barnefattigdom er en alvorlig følge av økende sosial ulikhet, og antallet barn som lever i familier med vedvarende lav inntekt har økt. Bamble kommune vil fortsette å ha fokus på trygge oppvekstmiljø som gir barn og unge like muligheter til utdanning, en aktiv fritid og sosialt fellesskap. Kommunen skal gi tidlig hjelp til barn og familier som trenger bistand.

Barn og unge

Andelen barn og unge i kommunen er fallende, men innenfor skole- og barnehagesektoren opplever kommunen flere barn med behov for ekstra støtte og oppfølging. Det er også en klar økning i antallet barn og unge med psykiske lidelser, og det er forventet at denne utviklingen vil fortsette.

De demografiske endringene medfører utfordringer med å tilpasse barnehage tilbudet til et varierende antall barn i barnehagealder. For å imøtegå utfordringene som en reduksjon i antallet barn og unge medfører, er det utarbeidet en strategiplan for skole og barnehage (vedtatt av kommunestyret i 2017). Planen skal være en felles plattform for videre utvikling av disse tjenestene. I 2019 er det også igangsatt et arbeid med utarbeidelse av en barnehagebruksplan. I planen skal det blant annet gjøres vurderinger av det fremtidige behovet for barnehageplasser.

Byggingen av en felles ungdomsskole på Grasmyr er kommunens største satsning i handlingsplanperioden, og utbyggingen vil bidra til å sikre at kvaliteten i opplæringen opprettholdes, samt at alle elvene får et likeverdig opplæringstilbud. Skolen på Grasmyr vil bli en av Norges mest fremtidsrettede ungdomsskoler, med et bredt fagmiljø som vil gi muligheter for økt tverrfaglig samarbeid som kan møte utfordringer innenfor oppvekst, utdanning og velferd.

Helse og omsorg

Som et ledd i utviklingen av kommunens tjenester, er det utarbeidet en helhetlig plan for helse- og omsorgstjenestene. Planen vil være viktig for kommunens helhetlige planlegging og fremtidige prioriteringer. Forebygging, helsefremmende arbeid, rehabilitering, velferdsteknologi og digitalisering av tjenester er nasjonale satsningsområder som også Bamble kommune vil ha fokus på i handlingsplanperioden. Forebygging og/eller utsettelse av helseproblemer vil være av avgjørende betydning for å dempe behovet for vekst i helse- og omsorgstjenestene.

Det vil bli et behov for større innsats innenfor eldreomsorg i årene som kommer. I tillegg opplever kommunen et økende behov for omsorg til mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rus, og behovet antas å øke fremover. For å møte dette er det i handlingsplanperioden lagt inn midler til investeringer i henhold til kommunens helse- og omsorgsplan. I tillegg er det igangsatt bygging av nye

leiligheter og hybler med heldøgns bemanning for personer med utfordringer knyttet til psykiske lidelser og rus i Nustadbakken, samt samlokaliserte boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne på Nustadjordet. Byggeprosjektene ferdigstilles i 2020, og bidrar til å sette kommunen i enda bedre stand til å ivareta et økende behov for omsorgstjenester.

Samhandling og koordinert innsats

For å møte kommunens endrede tjenestebehov, og samtidig produsere tjenester av høy kvalitet, vil det fremover være avgjørende å ha fokus på samhandling og koordinert innsats. Etablering av gode samarbeidsformer både på tvers av fagområdene internt, men også med innbyggere, næringsliv, andre myndigheter og frivillige vil bidra til å sette kommunen i bedre stand til å møte samfunnsutviklingen.

Bamble kommune har i dag fokus på samskaping og brukermedvirkning gjennom et godt samarbeid mellom ulike aktører i lokalsamfunnet. Dette er blant annet omhandlet i kommunens frivillighetsplan som ble vedtatt av kommunestyret i 2018. I tillegg er kommunen deltaker i flere ulike interkommunale samarbeid og forum.

Bamble kommune er opptatt av å ha gode og robuste tjenester i egen organisasjon, men i noen tilfeller vil det være aktuelt å samarbeide med andre. Vi er en middels stor kommune, og må gjøre vurderinger av hvilke oppgaver det ressursmessig er riktig å løse selv, og hvilke oppgaver det er mer hensiktsmessig og samarbeide med andre om.

Interkommunale samarbeid kan gi bedre ressursutnyttelse og tilgang på kompetanse. Kommunale oppgaver blir stadig mer komplekse, og samhandling og samarbeid på tvers av kommunegrensene vil derfor i mange tilfeller være viktig for å kunne levere tjenester av høy kvalitet. Bamble kommune deltar i dag i flere interkommunale samarbeid, både formelle og uformelle, og som fungerer godt. Det kan imidlertid være utfordringer knyttet til styringslinjer, koordinering og vurdering av ressursbruk i samarbeidene. Man bør derfor være spesielt bevisst på driftskostnader knyttet til de samarbeidene kommunen går inn i, og en aktiv og bevisst eierstyring er viktig.

Den nye kommuneloven som trer i kraft ved kommunestyrets konstituering etter valget medfører enkelte endringer knyttet til kommunens eierskap og

samarbeid. Etter den nye loven bortfaller § 27-samarbeid som lovlig organisasjonsform, og disse samarbeidene må derfor omdannes til en lovlig samarbeidsmodell innen fire år etter lovens ikrafttredelse. Kommunestyret må selv treffe vedtak om omdanning, samt vedta ny samarbeidsavtale. Kommunene i Grenlandssamarbeidet er oppmerksomme på denne lovendringen, og det gjennomføres en felles kartlegging av dagens samarbeid for å imøtekomme lovendringen.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Kommunen skal ha tjenester av god kvalitet som imøtekommer samfunnets krav og behov.
- Grasmyr skal utvikles som et senter for utdanning, kultur og folkehelse.
- Det skal arbeides for gode levekår for alle, og tilrettelegges for mestring av eget liv.
- Det skal tilrettelegges for at den enkelte kan bo hjemme så lenge som mulig og mestre eget liv, gjennom blant annet satsning på velferdsteknologi og rehabilitering.
- Bofellesskapene Nustadjordet og Nustadbakken skal ferdigstilles og tas i bruk.
- Mulighetene for å møte det fremtidige behovet for helse- og omsorgsplasser innenfor den eksisterende boligmassen skal utredes.

Bamble kommune skal satse på digitalisering og teknologi

Digitalisering og bruk av ny teknologi vil endre både samfunns-, nærings- og arbeidslivet på flere avgjørende måter fremover. Digitale verktøy kan forenkle og effektivisere offentlig sektor og gi bedre tjenester til innbyggerne. Flere av kommunens tjenester finnes allerede på nett, og vi arbeider målrettet med digitalisering av både tjenester og arbeidsprosesser. Bamble kommune må fortsatt utnytte de mulighetene som nye digitale løsninger kan gi, for å utvikle tjenestene og imøtekomme innbyggernes økte forventninger til tjenester, tjenestekvalitet og tilgjengelighet.

Innføring av nye av elektroniske verktøy, eller oppgradering av disse, medfører endrede arbeidsprosesser og -rutiner. Det er vesentlig at prosessene som igangsettes er gjennomarbeidede og gjennomtenkte. For å sikre at kommunen oppnår ønsket effekt, vil vi ha fokus på gevinstrealisering i

IKT-prosjektene. Kommunen har i dag flere pågående digitaliseringsprosjekter, men det vil også være behov for videre satsning på IKT i kommende handlingsplanperiode. I tillegg til gjennomarbeidede prosesser og prosjekter vil det være vel så viktig at kommunen har tilstrekkelig kompetanse til å fremforhandle fremtidsrettede digitale løsninger, som at det er kompetanse til å ta dem i bruk.

Digitaliseringsstrategien (tidligere IKT-plan) legger årlige føringer for hvilke prosjekter som må prioriteres. Endringer i lovverk eller infrastruktur er eksempler på prosjekter som må prioriteres. For å sikre god oppfølging, og bistand til IKT-prosjekter som er etablert i kommunens enheter, er det ansatt en IKT-prosjektleder i kommunen. Stillingen finansieres av de ulike prosjektene som er under arbeid.

Innenfor helse og omsorg satser kommunen på teknologiske løsninger som skal gi innbyggerne mulighet til å mestre eget liv og helse til tross for sykdommer. Innføring av velferdsteknologi er et viktig virkemiddel for å forbygge eller utsette behovet for institusjonsplass, og er et viktig virkemiddel for å møte det økende tjenestebehovet kommunen står ovenfor. Teknologien som tas i bruk

er også viktige hjelpemidler for kommunens ansatte og bidrar til økt effektivitet og bedre ressursutnyttelse.

Den teknologiske utviklingen krever også en digital satsning innenfor skole- og barnehagesektoren, og det er igangsatt et prosjekt for et IKT-løft i skole og barnehage. Målet er at alle skal få likeverdig digital opplæring og økt læringsutbytte ved god bruk av digitale verktøy. Dette er en viktig satsning for å forberede elevene til fremtidens arbeidsliv, og vil fortsette å ha fokus fremover.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal arbeides målrettet med effektivisering og utvikling av digitale tjenester.
- Det skal satses på digital opplæring og økt læringsutbytte ved god bruk av digitale verktøy.
- Det skal satses på velferdsteknologi innenfor alle tjenesteområder i helse- og omsorgssektoren.

Bamble kommune som organisasjon

For å kunne levere god tjenester og legge til rette for videre utvikling av lokalsamfunnet, må Bamble kommune som organisasjon utvikle seg i takt med endringer i samfunnet og tilpasse seg skiftende rammebetingelser. En velfungerende organisasjon er en forutsetning for at kommunen skal kunne møte de krav og utfordringer som til enhver tid stilles. Evne til fornying og problemløsning er viktig, og Bamble kommune arbeider kontinuerlig for en effektiv og hensiktsmessig organisering som kan legge til rette for innovativ oppgaveløsning.

Kommunens prioriterte satsinger som organisasjon

- Bamble kommune skal arbeide systematisk og kunnskapsbasert med omstilling.
- Bamble kommune skal ha et inkluderende og godt arbeidsmiljø.
- Bamble kommune skal preges av god internkontroll.
- Bamble kommune skal fortsette å videreutvikle organisasjonen for å imøtekomme innbyggernes forventninger og fremtidige tjenestebehov.

Bamble kommune skal arbeide systematisk og kunnskapsbasert med omstilling

En forutsetning for god kommuneøkonomi er at det er balanse mellom løpende utgifter og inntekter. Gjeldende handlingsplan viser en underbalanse på 55 mill. kroner i perioden, og utgiftene må ned til tross for økt skatteinntang. I forbindelse med budsjettprosessen i 2018, ble derfor igangsatt et større omstillingsarbeid. Det ble gjennomført en

kartlegging av kommunen for å få på plass et best mulig faktagrunnlag å arbeide videre med, og resultatene fra kartleggingen ble lagt til grunn for kommunens videre prioriteringer. Deretter ble det definert 16 områder som antas å ha et innsparingspotensial. Disse områdene er definert som delutredninger og er fordelt på kommunens enheter og staber. Delutredningene ble vedtatt av Bamble kommunestyre i mai 2019 (K-sak 25/19). Utredningsarbeidet er igangsatt, og fremover vil ulike tiltak og muligheter for å realisere gevinster bli vurdert. Det vil bli viktig å se tiltakene som fremkommer etter utredningene i sammenheng, da kommunens tjenesteområder er tett sammenvevd. Tiltak innenfor et tjenesteområde kan få konsekvenser et annet sted, og det må derfor gjøres en samlet vurdering for å se sammenhenger og tiltak i en større kontekst.

Det er viktig at omstillingsarbeidet prioriteres slik at man får effektivt tiltakene og hentet ut gevinstene. Enkelte av tiltakene vil kunne gjennomføres administrativt, og andre vil kreve folkevalgt behandling. Rådmannen vil presentere og foreslå de konkrete tiltakene nærmere i Budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023.

Gjennom omstillingsarbeidet skal organisasjonen også øke sin kompetanse, bevissthet om, og kultur for forbedringsarbeid. Fremover vil det arbeides for å etablere en kultur for innovasjon og kontinuerlig forbedring.

I omstillings- og innsparingsprosesser er det viktig med gode drøftinger mellom politikerne, kommunens administrasjon og de ansattes organisasjoner, slik at prosessene kan gjennomføres på en god måte. Dette har kommunen fokus på i det arbeidet som nå er igangsatt.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal arbeides med omstilling og innsparinger for å nedjustere kommunens driftsnivå.
- Organisasjonen skal settes i stand til å arbeide systematisk og kunnskapsbasert med omstilling.

Bamble kommune skal ha et inkluderende og godt arbeidsmiljø

Bamble kommune har vært en IA-bedrift siden 2002. Målsettingene med IA-arbeidet er å forebygge og redusere sykefraværet, styrke jobbnærværet, bedre arbeidsmiljøet, samt hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Bamble kommune har solid kompetanse på HMS feltet. Dette er et område der kompetansen må opprettholdes og videreutvikles, spesielt med tanke på fremtidig arbeid rundt jobbnærvær og tjenesteleveransene. Slik kompetanse vil være spesielt viktig inn i både pågående og kommende organisasjonsutviklingsarbeid.

Høyt sykefravær er en stor utfordring som påvirker kontinuitet og kvalitet på tjenestene, og som også kan føre til arbeidsmiljømessige utfordringer. Det å arbeide forebyggende med jobbnærvær og medarbeiderskap vil derfor være viktig. I de siste årene har sykefraværet i kommunen variert fra 11,1% til 7,5%, og resultatet for 2018 var 7,6%. I kommende handlingsplanperiode vil det arbeides for å holde sykefraværet stabilt eller lavere enn 7,5%.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal arbeides for å holde sykefraværet stabilt eller lavere enn 7,5 %.

Bamble kommune skal preges av god internkontroll

God internkontroll er viktig for å sikre at kommunens virksomheter planlegger, organiserer og utfører sine tjenester i samsvar med gjeldende lovkrav og regelverk. For å sikre måloppnåelse er det avgjørende at mål operasjonaliseres og gjøres målbare.

I det videre arbeidet vil det være viktig at kommunens ledere implementerer risikostyring som et relevant verktøy. God internkontroll og risikostyring er også et godt incentiv for stadig forbedring av egen virksomhet.

Den nye kommuneloven ble vedtatt av Stortinget i 2018, og i loven tydeliggjøres kommunens ansvar for systematisk arbeid med internkontroll, samt ansvaret for at internkontrollens innhold og omfang er tilpasset kommunens forhold. Deler av loven trer i kraft fra og med det konstituerende møtet i kommunestyret ved oppstarten av valgperioden 2019-2023. Økonomibestemmelsene er nært knyttet til kalenderåret, og trer først i kraft 1. januar 2020. Bamble kommune har nedsatt en arbeidsgruppe som skal ha et overordnet ansvar for koordinering og oppfølging av at alle kommunens enheter er kjent med de endringene som kommer, og har gjennomført de nødvendige tilpasningene.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal arbeides for å ha en effektiv og god internkontroll på alle områder.

Bamble kommune skal fortsette å videreutvikle organisasjonen for å imøtekomme innbyggernes forventninger og fremtidige tjenestebehov

Kommunesektoren er i stadig endring, og kommunen opplever at innbyggere og brukere har økende forventninger til tjenestene. Dette gjelder både kvalitet og tilgjengelighet, og stiller både arbeidsgiver, de ansatte og de ansattes organisasjoner overfor stadig nye situasjoner. Innenfor rammen av vedtatte økonomiske og politiske mål, vil et godt samarbeid være av avgjørende betydning for utvikling av tjenestene. Det er viktig å legge til rette for gode samarbeidsarenaer, og en felles forståelse for de oppgaver og mål kommunen har og vedtar. Bamble kommune har som mål å fortsatt ha et godt samarbeid mellom partene, både på den enkelte arbeidsplass og i de etablerte samarbeidsfora.

For å imøtekomme tjenestebehovet og økende forventninger til både tjenestekvalitet og tilgjengelighet, må Bamble kommune ha fokus på utvikling av egen organisasjon. Måltrettet utvikling av

digitale tjenester vil være viktig. Det samme vil strategisk rekruttering og kompetanseheving, samt fokus på lederutvikling.

Kommunen opplever at det kan være utfordrende å rekruttere enkelte faggrupper. Spesielt gjelder dette innenfor helse- og omsorgssektoren hvor det er store utfordringer med rekruttering av sykepleiere og vernepleiere. Dette har konsekvenser for hvordan kommunen skal ivareta sine lovpålagte oppgaver. Situasjonen er alvorlig og vil ha fokus fremover.

Bamble kommune står ovenfor et generasjonsskifte, samtidig som det kommer stadig flere statlige krav til bemanning og kompetanse i kommunal sektor. I tillegg vil det frem til 2050 være færre unge å rekruttere. Disse endringene krever at kommunen arbeider målrettet og planmessig med rekruttering og kompetanseutvikling, samt har evne til nytenkning og innovasjon. Vi må arbeide for å være en attraktiv arbeidsplass, og tilstrebe å være konkurransedyktig med omkringliggende kommuner. Dette gjelder både lønnsvilkår, kompetanseutvikling og arbeidsmiljø. For enkelte faggrupper vil lønn være viktig, men på lang sikt vil det være like viktig å ha et arbeidsmiljø der medarbeidere trives og får anvendt sine kvalifikasjoner.

Selv om generasjonsskiftet vil være utfordrende for kommunen som organisasjon kan det også gi oss det nødvendige handlingsrommet til å endre bemanningsplaner og arbeidsprosesser som kan sette organisasjonen i stand til å møte de nødvendige innsparingene. En forutsetning vil imidlertid være at både arbeidsgiver og ansatte har tilstrekkelig endringskompetanse til å øke og erverve ny nødvendig kompetanse.

Fremover blir det viktig at de ansatte har en forståelse av at samfunnet og kommunesektoren er i endring, i tillegg til at den enkelte ansatte har kapasitet og evne til å lære, utvikle og iverksette nye oppgaver. For å møte disse endringene vil det være avgjørende å ha oversikt over kommunens kompetansebehov, samt at det legges planer for utvikling av egne medarbeidere. Som et ledd i arbeidet med å møte de utfordringene vi står ovenfor, vil hver enhet ha behov for å utarbeide en analyse av enhetens kompetansebehov, samt en plan for kompetanseutvikling av egne ansatte. En slik plan vil bidra til at personalressursene utnyttes i samsvar med kommunes mål. I dette arbeidet vil Bamble kommune være avhengig av ledere som kan kommunisere kommunens mål ut i linjen, slik at ansatte er kjent med disse. I tillegg må ledere arbeide for en kultur der alle arbeider for et felles mål og ser seg selv som en del av en større helhet i tjenesteproduksjonen. Ledelsesutvikling handler både om å utvikle ledere som enkeltpersoner, men også om utvikling av ledelsesprosessene. Ledelsesutvikling må derfor sees på som en del av arbeidsplassens kontinuerlige organisasjonsutviklingsarbeid.

Hvordan møter kommunen utfordringene i perioden?

- Det skal arbeides målrettet med strategisk rekruttering og kompetanseheving.
- Det skal settes fokus på lederutvikling.

Stabene

Rekruttering, kompetanseheving, utvikling, endringskapasitet og omstillingsevne

Kommunesektoren står ovenfor utfordringer knyttet til den demografiske utviklingen, på samme tid som de økonomiske rammebetingelsene endres. Det utfordrer kommunens evne til å ha rett kompetanse tilstede på rett plass til rett tid, i tilstrekkelig omfang. Det innebærer at kommunens ledere må se på rekruttering som en investering i framtida og både utvikle egne ansattes endringskapasitet samt tiltrekke seg arbeidstakere som ønsker å arbeide i en kommune i endring. I dette arbeidet vil HR være en viktig samarbeidspart, særskilt ved lederrekruttering. Like viktig vil det være å fokusere på gode tilsettingsprosesser, ansattes livsløp i organisasjonen fra ansettelse til utvikling, kompetanseheving og ulike livsfaser.

Å utvikle ledere som evner å bygge "vi" følelsen til hele Bamble kommune, vil være avgjørende for å sikre felles ansvar og løfte kommunen inn i fremtiden.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Bamble kommune har høy kompetanse på helse, miljø og sikkerhetsarbeid (HMS). Kommunen arbeider for å ha en god internkontroll, og anerkjenner prinsippet om *bedre fører enn etter snar*. I dette arbeidet er opplæring og utvikling av styrende dokumenter vesentlig. Arbeidet med å anskaffe et elektronisk avvikshåndteringsverktøy vil være vesentlig i den videre utviklingen. Dette arbeidet starter høsten 2019.

Kontinuerlig forbedring av HMS-arbeidet er avgjørende, og vi ønsker å se det i sammenheng med virksomhetsstyring og internkontroll på alle områder

i virksomheten. HMS-arbeidet må planlegges i henhold til lov og avtaleverk, oppdragsdokument og strategi og risikovurderinger. Like viktig som å gjennomføre, vil det være å følge opp, rapportere og korrigere.

Bamble kommune opplever økt omfang av utagering, vold og trusler i den kommunale tjenesteproduksjonen og vi må arbeide aktivt for å øke kompetansen blant våre ansatte på forebygging, risikovurdering og håndtering av slik atferd.

Medbestemmelse

I dette arbeidet vil det fremover være nødvendig å utvikle allerede eksisterende arenaer for medbestemmelse samt utvikle nye, slik at de som arbeider innenfor den enkelte avdeling eller virksomhet, gis mulighet til å selv å treffe avgjørelser i det daglige arbeidet

Investeringer og forvaltning av IKT

Kommunen har i dag mange pågående prosjekter som er binder opp en del av IKT-investeringene. Endringer i lovverk eller infrastruktur kan påvirke hvilke prosjekter som må prioriteres. For å sikre gjennomføring, er det avgjørende med høy kompetanse på IKT og prosjektledelse. For å møte dette behovet, er det ansatt en IKT prosjektleder i Bamble kommune som har ansvar for å følge opp fellesprosjekter og bistå med prosjekter etablert på kommunalområdene. Stillingen finansieres av de ulike prosjektene som er under arbeid.

Kommunen opplever økte driftskostnader knyttet til ITG på grunn av ny samarbeidsavtale og nytt mandat for ITG. Behovet er økende og det vil være

nødvendig med økning i driftsmidler når fondsmidler er brukt opp.

Virksomhetsstyring og økonomistyring

For å få ønsket utvikling av kommunens tjenester er gode styringsprosesser grunnleggende. Planer, budsjett og rapporteringer er hovedelementene i kommunikasjonen internt i administrasjonen, samt fut til politikere og innbyggere. Staben prioriterer arbeidet med planmessig og faktabasert tjeneste- og samfunnsutvikling.

En stadig økning i aktiviteten i kommunen, samt økt kompleksitet i regnskapsføringen og økonomiske saker, medfører større krav til kommunens økonomidrift, økonomistyring og internkontroll. Det er nødvendig å ha fokus på å videreutvikle effektive og gode datasystemer, klare rutiner og god kompetanse i alle deler av organisasjonen. Ny

kommunelov vil medføre større fokus på langsiktig økonomisk styring og en styrking av internkontrollen. Innkreving av kommunale avgifter, brukerbetaling, leieinntekter og gebyrer forøvrig er vesentlig og utgjør en betydelig del av kommunens inntekter.

Bamble kirkelige fellesråd

Bamble kirkelige fellesråd driver nøkternt og prioritert oppgaver som kan bidra til å utvikle drifta. Ansatte og ledelsen har i flere år hatt fokus på HMS-arbeidet, noe de vil fortsette med. Fellesrådet melder inn flere utfordringer knyttet til drift, vedlikehold og investeringer. Dette gjelder gravplassene, kirkebygg og drifta for øvrig. Også Fellesrådet vil få reduserte økonomiske rammer fremover og dette vil ha konsekvenser for vedlikehold og tjenestenivå.

Helse og omsorg

I henhold til nasjonale føringer skal den kommunale helse- og omsorgstjenesten videreutvikles slik at den gir brukerne gode muligheter for økt livskvalitet og mestring. Kommunen skal sørge for helhetlig tenkning med fokus på forebygging, tidlig intervensjon til diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering, for å sikre at helhetlige pasientforløp i størst mulig grad ivaretas innenfor beste effektive omsorgsnivå. Helse- og omsorgstjenesten må ses i sammenheng med kommunens øvrige tjenester. Tjenesteområder med spesielt fokus er forebygging, habilitering og rehabilitering, psykisk helse og rus/avhengighet, demens og kreft.

Helse- og omsorgstjenestens hovedutfordringer vil være å opprettholde faglig forsvarlige tjenester innenfor redusert kostnadsramme, samt ta høyde for økt etterspørsel, jf. endring i befolkningssammensetning, nye brukere og nye oppgaver til kommunene.

Helhetlig helse- og omsorgstjenesteplan

Enheten har gjennomført et omfattende planarbeid bestående av fire delplaner. Planarbeidet avdekker behov for betydelige økninger i årene framover, spesielt på driftssiden, men også når det gjelder investeringer. Planene identifiserer behov for styrket satsning på forebyggende og helsefremmende arbeid, rehabilitering og habilitering. Videre vektlegges hensiktsmessig og effektiv bruk av ressurser, organisatorisk ved samlokalisering av tjenester, men også ved endret bruk av eksisterende bygningsmasse. På bakgrunn av befolkningsendring vil det være behov for bemanningsøkning, omgjøring av omsorgsboliger uten bemanning til døgnbemannede boliger, utbygging av Bamble helsehus og utbygging av nye døgnbemannede boliger. Det må også vurderes

videre bruk av Vest-Bamble aldershjem, som ikke på noen måte lenger fyller dagens krav til omsorgsboliger. I tillegg vil økt antall brukere medføre behov for styrking av tjenestekontor, hjelpemiddelteknikere og andre servicetjenester.

Kompetanse- og rekrutteringsutfordringer

Helse og omsorg har store utfordringer med rekruttering av sykepleiere og vernepleiere. Dette er en alvorlig situasjon som har konsekvenser for hvordan Bamble kommune skal ivareta sine lovpålagte oppgaver i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven, føringer i samhandlingsreformen og i Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet.

Organisering, omstilling og effektivisering

Enheten har kontinuerlig fokus på effektiv organisering, drift og ressursutnyttelse. De siste tre årene har det vært gjort omfattende omstruktureringer. Ved ledighet i lederstillinger, vurderes det hvorvidt en kan gjøre organisatoriske endringer. Det planlegges ytterligere samlokaliseringer og omstruktureringer, som vil gi større og mer fleksibel tilgang på fagkompetanse.

Økonomisk situasjon og innsparinger

Helse og omsorg hadde i 2018 et underskudd på nesten 7 mill. kroner. Dette ble dekket av enhetens eget driftsfond. I første tertialrapport varslet enheten et forventet underskudd for 2019 på rundt 17 mill. kroner. I tillegg kommer innsparingskravet på 10 mill. kroner. Innsparingen må gjøres gjennom redusert bemanning. Dette innebærer en stor omstillings- og effektiviseringsprosess hvor blant annet "å sikre rett kompetanse på rett sted" vil bli essensielt.

Skole og barnehage

Innsparing/omstilling

Enheten skal spare 2,248 mill. kroner hvert år i perioden 2019-2021. For å lykkes bør det vurderes om dagens organisering er optimal for å sikre effektiv økonomisk drift, og samtidig ivareta et faglig innhold av ønsket kvalitet.

Arbeid med ny barnehagebruksplan startet opp våren 2019, og vil utrede hvordan fremtidens barnehage skal være i Bamble. Planen vil fokusere på innhold, kvalitet og fremtidige behov for barnehageplasser. En vurdering av om dagens struktur er optimal for å ivareta disse behovene vil også være en del av denne utredningen.

Den nye skolen på Grasmyr har oppstart høsten 2021. Denne vil gi kommunen et godt grunnlag for effektiv drift, forbedret pedagogisk tilbud og attraktivitet generelt. Kommunen vil etter dette ha én ungdomsskole og fem barneskoler som varierer i størrelse fra 100 til 400 elever. KOSTRA08-kommuner som har mest effektiv grunnskole drift, har én ungdomsskole og to eller tre barneskoler. Dagens grunnskolestruktur har således betydning for kommunens økonomiske handlingsrom.

Bemanning

Det er innført normer i skole- og barnehage som binder opp mye ressurser. I barnehage er dette bemannings- og pedagognorm, og i skole er det den såkalte lærernormen. På kommunenivå er normen oppfylt, men det er stor variasjon mellom skolene. Dette betyr ikke at en skole hvor lærernormen ikke er oppfylt, er kvalitetsmessig dårligere enn en skole som oppfyller normen. De økonomiske rammene gir ikke mulighet for skolene til å både oppfylle normen, og gi elever med behov for ekstra støtte et forsvarlig tilbud. Rektorer må da velge det ene eller andre. Bamble kommune vil ikke kunne ivareta begge deler uten tilførsel av betydelige ressurser.

Kommunen har fått flere barn og elever med behov for ekstra støtte, og som følge av dette er det blant annet opprettet en egen autismeavdeling, og det er nødvendig å bruke ekstra ressurser for å ivareta behovene i barnehager.

Uteområder og bygninger

Flere av kommunens barnehager og skoler har uteområder som krever oppgradering og vedlikehold for å kunne gi et godt tilbud til barn og elever, og for å stimulere til fysisk aktivitet og bevegelse. Det er også behov for tiltak rundt flere av skolene og barnehagene for å sikre at Bamble fortsatt kan være en trafiksikker kommune.

Flere skole- og barnehagebygninger har oppgraderingsbehov. Dette gjelder både vedlikehold som følge av slitasje og alder, og for å tilpasse bygninger til en framtidrettet pedagogisk drift.

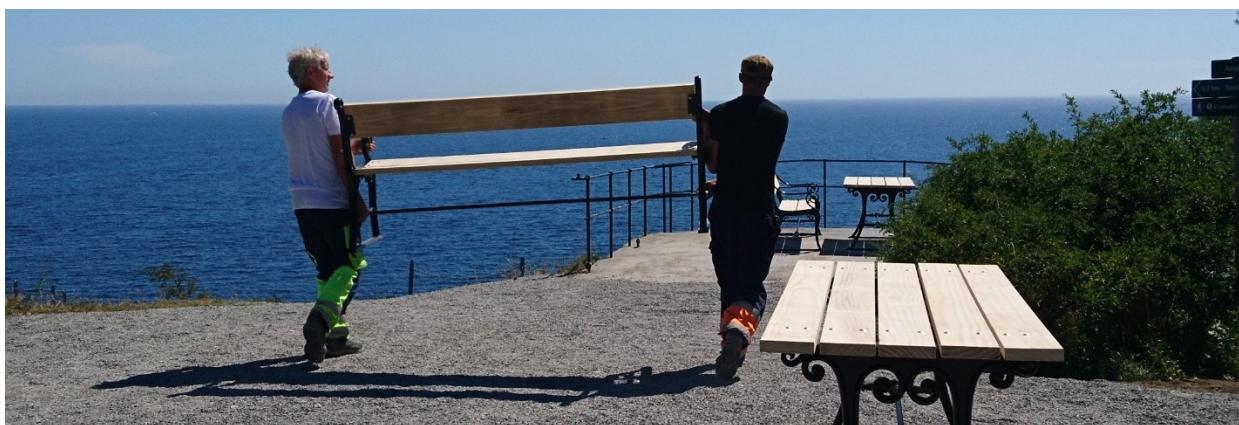
IKT - digitalisering

I ny rammeplan for barnehage og ny læreplan for grunnskolen har digital kompetanse fått en tydelig plass. De fleste kommuner rundt oss har, med pedagogisk begrunnelse, valgt 1:1 tetthet av digitale enheter i grunnskolen, og Bamble kommune har også en ambisjon å komme dit. Dette vil medføre behov for et økonomisk løft både i anskaffelse og rulling av enheter. I løpet av høsten tas en avgjørelse om hvilke type enheter vi bør satse på.

Kompetanse

Kommunestyret vedtok i februar 2019 ny kompetanseutviklingsplan for enheten. Denne følges opp, og flere ansatte enn tidligere tar videreutdanning. Det er også behov for å heve den samlede kompetansen i enheten innenfor områdene digital- og spesialpedagogisk kompetanse. Innenfor disse områdene er det behov for et felles løft.

Teknikk og samfunnsutvikling

Revisjon av kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel skal revideres i 2020. Dette krever store ressurser fra flere av virksomhetene i enheten. Fokusområder fra hovedrevisjon i 2015 beholdes, men det vil være behov for å oppdatere status og bakgrunnsinformasjon og vurdere nye fokus- og satsningsområder. I tillegg vil det være behov for prosjektfinansiering av planen.

Næringsutvikling

Bamble kommune er inne i en prosess med å ansette nærings sjef. Dette er en ny stilling som må gis rammer og midler slik at vi kommunen oppnår ønsket effekt av sterkere satsning på utvikling av arbeidsplasser. Lokal strategi- og planarbeid på området må prioriteres. Lokale interesser innen handel, næring, turisme og reiseliv må involveres i arbeidet. Det må også avklares hvilke økonomiske rammer og virkemidler kommunen skal ha og bidra med. I tillegg til dette er det viktig å etablere faste samarbeidsarenaer og møtesteder med forutsigbare roller og rammer.

Befolkningsvekst

Tiltak for å stimulere til økt befolkningsvekst skal ha fokus i framover. Dette vil få spesiell fokus i kommuneplanarbeidet og i arbeidet til ny nærings sjef. I tillegg vil det bli igangsatt detaljregulering på Grasmymrådet. Flere av tidligere planlagte leilighetsprosjekter er inne i utbyggingsfasen. Dette kan ha en positiv effekt på boligmarkedet og føre til økt innflytting. Det skal være fokus på at Grenland er ett bo- og arbeidsmarked.

Drift og vedlikehold ny skole, idretts- og svømmehaller

Nye bygg og idrettsanlegg med avanserte systemer for drift vil føre til at kommunen må styrke driftstjenesten. Dette gjelder både kapasitet og kompetanse.

Tilsyn med byggeplasser og ulovligheter

Oppfølging av Telemark Kommunerevisjon IKS sin rapport fra forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandlingen vil bli prioritert. Det er spesielle utfordringer med kapasiteten i avdelingen generelt og en vil også ha fokus på tilsyn og oppfølging av ulovligheter.

Etablering av Grenland brann og redning (fra 1.1.2020)

Det er vedtatt at Grenland Brann og Redning IKS skal etableres. Det må arbeides videre med forslag til eierstrategi og selskapsavtale. Disse vil bli lagt fram for folkevalgt behandling. Det er også viktig å få belyst og få på plass avklaringer om framtidige behov for bemanning og lokaler. Det er i stor grad sentrale retningslinjer og forskrifter som er førende for dette arbeidet.

Hvilke personer som blir med over i selskapet har stor innvirkning på bemanningen i andre deler av enheten, og en må regne med at det er behov for ansettelser for å nyansettelser.

Ved etablering av døgnkassernert vakt vil det være behov for nye lokaler.

Omorganiseringer og rammebetingelser.

Kommunen arbeider for å opprettholde ønskelig nivå på tjenester som vedlikehold av bygg, vei, park og skjærgårdtjenesten.

Kultur og oppvekst

Vinnere i eget liv - vårt felles mål

Å skape «vinnere i eget liv» er et overordnet mål for både Kultur og oppvekst, og Skole og barnehage.

En av enhetens hovedoppgaver er: Å forebygge og forhindre utenforskap, samt å redusere konsekvensene for mennesker som i dag står utenfor på et eller flere områder i samfunnet.

Barn og unge

De fleste barn og unge har det veldig godt, men ikke alle har det like bra. Kommunebarometeret for Bamble viser at frafall i videregående skole var 24% (2014-2016), ca. 9% i aldersgruppen 18-24 år mottok økonomisk sosialhjelp i 2018, og Ungdataundersøkelsen viser at 14% av ungdomskolelever sier de er mye plaget av depressive symptomer.

Barnevernet har de siste årene hatt en økning av ungdom i alderen 17-22 med hjelpetiltak fra 30 i 2017 til 43 i 2018. Barnevernet får nesten ingen meldinger knyttet til rusmisbruk hos ungdom, men det er en økning av bekymringer knyttet til barn og unges psykiske helse.

Barn og unge er fremtidens viktigste ressurs. Vi må bidra til å styrke deres opplevelse av trygghet, tilhørighet, trivsel og godt selvbilde.

I periodenvil enheten derfor ha særlig fokus på:

- Økt deltakelse i skole og arbeidslivet med særlig fokus på ungdom.
- Å gi alle barn og unge mulighet til å delta på en fritidsaktivitet.

- Arbeid for å forhindre ensomhet og psykiske vansker.
- Utvikle Grasmyr som senter for utdanning, kultur og folkehelse

Kystkultur, frivillighet og Langesund som musikk- og festivalby

Kultur og oppvekst har også som oppgave å legge til rette for et aktivt kulturliv, kulturelle arrangement og et bredt frivillig engasjement.

I 2019 ble det vedtatt å ikke gå videre med bygging av nytt kystkultursenter. Det ble samtidig vedtatt at rådmannen skulle utarbeide et konsept på hvordan satsing på kystkultur fortsatt kan være et viktig element i kommunens og Telemarks satsing på turisme, og en del av kommunens kulturpolitikk. Dette arbeidet må vi jobbe videre med i 2020.

Vi ønsker også å fortsette arbeidet med å videreutvikle arbeid med Langesund som musikk og festivalby. En av ideene som er kommet opp er muligheten for en ungdomsfestival.

Innsparing og omstilling

Enhet for kultur og oppvekst skal i 2020 redusere drifts nivået med 3,7 millioner. Dette innebærer at arbeidet med å finne realistiske og gjennomførbare innsparinger fortsetter.

Også knyttet til flyktningarbeidet vil det å tilpasse drift til økonomi og antall flyktninger fortsette.